

UCHWAŁA NR XLI/261/2018

Rady Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim

z dnia 22 marca 2018 roku

w sprawie przyjęcia do realizacji „Programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Nowodworskim na lata 2018-2020”

Na podstawie art. 4 ust 1 pkt 3a i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1686 ze zm.) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz 697 ze zm.), uchwała się co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się „Program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Nowodworskim na lata 2018-2020”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim oraz Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Gdańskim.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

(-)

Jacek Gross

UZASADNIENIE

Podstawą prawną Programu rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Nowodworskiego na lata 2018-2020 jest art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.). Jednym z zadań własnych powiatu jest opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Do końca grudnia 2017 r. funkcjonował „Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Nowodworskiego na lata 2015-2017”. Jednakże w związku z upływem okresu programowania nastąpiła konieczność sporządzenia nowego dokumentu, który systematyzuje działania mające na celu rozwój pieczy zastępczej oraz określa limit rodzin zastępczych zawodowych.

Wszystkie informacje zawarte w „Programie rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Nowodworskiego na lata 2018-2020” opracowane zostały na podstawie danych będących w posiadaniu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Gdańskim.

Przedmiotowa uchwała Rady Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim jest zgodna z założeniami „Strategii Rozwoju Powiatu Nowodworskiego na lata 2015-2024” – Obszar priorytetowy: Kapitał ludzki i społeczny (P2), Cel strategiczny: CS.2.1. Rozwinięty i w pełni wykorzystany kapitał ludzki oraz CS.2.2. Wartościowy kapitał społeczny.

Przewodniczący Rady

(-)

Jacek Gross

Załącznik
Do Uchwały Nr XLI/261/2018
Rady Powiatu
w Nowym Dworze Gdańskim
z dnia 22 marca 2018 roku

PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ POWIATU NOWODWORSKIEGO NA LATA 2018-2020

Nowy Dwór Gdański, 2018 rok

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU	4
Miejsce programu w systemie zarządzania strategicznego	4
SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	4
Rodzinne formy pieczy zastępczej	7
Instytucjonalne formy pieczy zastępczej	10
CHARAKTERYSTYKA PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE NOWODWORSKIM	13
Organizacja pieczy zastępczej	13
Stan rodzicielstwa zastępczego	14
Realizacja świadczeń i wynagrodzeń Powiatu Nowodworskiego na rzecz rodzinnych form pieczy zastępczej w latach 2015-2017	17
Słabe i mocne strony systemu pieczy zastępczej	20
CELE KIERUNKI I ZADANIA PROGRAMU	21
Kierunki działań i zadania programu	22
LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH	25
ADRESACI I REALIZATORZY PROGRAMU	25
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	26
MONITORING I EWALUACJA	26

WSTĘP

System pieczy zastępczej jest zespołem osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Opiera się on o prawa człowieka, szczególnie dziecka, zapewniając mu pełny i stabilny rozwój, szanując przy tym jego godność i podmiotowość, w tym szczególnie prawo do życia i ochrony zdrowia, do wychowania w rodzinie, do godziwych warunków socjalnych oraz do nauki.

Zastępcze formy opieki, mają za zadanie wspomaganie funkcjonowania rodziny bądź jej zastępowanie w wypełnianiu podstawowych jej funkcji. W sytuacji, kiedy rodzina nie może, nie potrafi bądź nie chce sprawować opieki nad dzieckiem konieczne jest udzielenie pomocy z zewnątrz bądź interwencji. Konstytucja RP mówi o tym, iż dziecko ma prawo do pomocy, w tym do pieczy zastępczej „dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych”.

Konwencja o prawach dziecka mówi, iż „Dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa.” Na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej spoczywa obowiązek wsparcia rodziny, która przeżywa kryzys oraz organizacja pieczy zastępczej.

Przepisy te podkreślają jak ważne są prawa dziecka, w szczególności do opieki zastępczej. Opieka zastępcza jest formą wsparcia dla rodzin, które przechodzą kryzys spowodowany czynnikami zewnętrznymi takimi jak warunki socjo-ekonomiczne oraz czynnikami wewnętrznymi, m.in. nałogi, choroby itp.

Celem systemu wspierania rodziny i opieki zastępczej jest zapobieganie kryzysom w rodzinie a przede wszystkim zadbanie o dzieci, którym rodzice nie są w stanie zapewnić należytej opieki i wychowania.

W chwili obecnej głównym dokumentem, który reguluje system pieczy zastępczej jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.). Preambuła ustawy określa, iż została ona uchwalona:

- dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności,

- dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci,
- w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

W art. 32 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.) jest mowa o tym, iż piecza zastępcza jest sprawowana w momencie, kiedy rodzice nie mogą zapewnić opieki i wychowania swoim dzieciom.

Zadania z zakresu rodziny i systemu pieczy zastępczej mają charakter ponadgminny a zatem leżą one w kompetencji powiatu. Starosta wyznacza organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Natomiast kontrolę nad działalnością organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz placówkami opiekuńczo - wychowawczymi sprawuje zarząd powiatu.

Jednym z głównych zadań systemu pieczy zastępczej jest praca z rodziną naturalną, której celem jest powrót dziecka do rodziny, lub jeżeli to jest niemożliwe to dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku niemożności przysposobienia zasadna jest opieka i wychowanie w środowisku zastępczym.

Jednym z zadań powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej jest opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej. Obowiązek ten jest uregulowany w art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.).

Program rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Nowodworskiego na lata 2018-2020 przygotowano na podstawie diagnozy zagrożeń środowisk biologicznych oraz analizy poprzedniego okresu programowania.

Opracowane cele i kierunki działań kładą nacisk na realizację zadań bezpośrednio wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.), promowanie rodzicielstwa zastępczego oraz integrację środowiska zastępczego.

PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Podstawą prawną Programu rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Nowodworskiego na lata 2018-2020 jest art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.).

Polski system realizując zadania odnoszące się do funkcjonowania pieczy zastępczej wspierania rodziny i pomocy dziecku opiera się przede wszystkim na następujących aktach prawnych:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.);
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z2015 r., poz. 2082 ze zm.);
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r., poz. 1769);

Szerszy zakres funkcjonowania systemu pieczy zastępczej został uregulowany także w następujących dokumentach:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. 1997, nr 78, poz. 483 ze zm.);
- Konwencja o Prawach Dziecka (ratyfikacja przez Polskę Dz. U. z 1991 r., nr 120, poz. 526);

Miejsce programu w systemie zarządzania strategicznego

Program rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Nowodworskiego na lata 2018-2020 jest dokumentem operacyjnym i wpisuje się w cele i priorytety dokumentów strategicznych Powiatu:

- Strategia rozwoju Powiatu Nowodworskiego na lata 2015-2024 przyjęta uchwałą Nr XV/97/2016 Rady Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim z dnia 11 lutego 2016 roku;
- Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Nowodworskiego na lata 2016-2026 przyjęta uchwałą Nr XV/98/2016 Rady Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim z dnia 11 lutego 2016 roku.

SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

System opieki zastępczej ma za zadanie przygotowanie dziecka do samodzielnego życia, pokonywania trudności życiowych, a to wszystko powinno być zgodne z zasadami etycznymi. Dziecko powinno być przygotowane do nawiązywania kontaktów z bliskimi i rodziną, mającymi na celu niwelowanie poczucia separacji. Rodzina zastępcza powinna zapewnić dziecku zaspokojenie potrzeb emocjonalnych, przede wszystkim bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno–rozrywkowych.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej ma miejsce na mocy orzeczenia sądu. Jednakże prowadzący rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka musi wyrazić zgodę na takie umieszczenie. Sąd zanim podejmie decyzję o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej zobowiązany jest do zasięgnięcia opinii dotyczących kompetencji i umiejętności rodziców zastępczych. Opinie takie na wniosek sądu wystawiają ośrodki pomocy społecznej, ośrodki adopcyjne bądź powiatowe centra pomocy rodzinie.

Dziecko może pozostać w pieczy zastępczej nie dłużej niż do uzyskania pełnoletności. Jednakże ustawodawca dał możliwość, aby po osiągnięciu pełnoletności wychowanek mógł pozostać w pieczy zastępczej za zgodą opiekuna zastępczego, prowadzącego rodzinny dom dziecka bądź dyrektora placówki, w której przebywa, z zastrzeżeniem, że nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia, jeżeli osoba się uczy lub posiada orzeczenie o umiarkowanym bądź znacznym stopniu niepełnosprawności.

Rodzina zastępcza jest kompensacyjną formą opieki i spełnia funkcje takie jak:

- wytworzenie w domu atmosfery rodzinnej, opartej na wzajemnym zaufaniu i zrozumieniu oraz życzliwości;
- zapewnienie dziecku odpowiedniej opieki lekarskiej, odpowiednich posiłków, odzieży i kulturalnych warunków bytu;
- dostarczenie możliwości kształcenia, aż do momentu uzyskania obowiązującego powszechnie wykształcenia i zdobycia zawodu;
- zapewnienie warunków wszechstronnego rozwoju, kształtowanie postaw moralnych, rozwijanie w dziecku uzdolnień, organizowanie czasu wolnego i wypoczynku, rozwijanie wrażliwości i wdrażanie kultury osobistej;
- przygotowanie do życia społecznego, wyrabianie w nim poczucia odpowiedzialności oraz poszanowania mienia zarówno osobistego jak i społecznego;

- udzielenie wsparcia przy usamodzielnieniu się, w pozyskaniu pracy i mieszkania.

Natomiast w art. 40 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.) znajdziemy zapis mówiący o tym, iż rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie, a w szczególności:

- traktują dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej;
- zapewniają dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych;
- zapewniają kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych;
- zapewniają rozwój uzdolnień i zainteresowań;
- zaspokajają jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne;
- zapewniają ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka;
- umożliwiają kontakt z rodzicami biologicznymi i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej.

Art. 34 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.) wskazuje dwie formy sprawowania pieczy zastępczej:

- rodzinna;
- instytucjonalna.

Rodzinne formy pieczy zastępczej

Rodzina pieczy zastępcza jest najbardziej pożądaną formą pieczy, gdyż jest rekompensatą domu rodzinnego. Poza tym system pieczy zastępczej musi przygotować wychowanków na ewentualny powrót do środowiska biologicznego, dlatego też właśnie ta forma pieczy jest najbardziej odpowiednia.

Poniższy schemat przedstawia formy rodzinnej pieczy zastępczej obecnie funkcjonujące w Polsce.

Rodzinę zastępczą spokrewnioną z dzieckiem tworzą małżeństwo lub osoby samotne będące wstępni lub rodzeństwem dziecka, nad którymi pełnią pieczę. Jest to forma pieczy najodpowiedniejsza dla dziecka. Chroni dzieci przed zaniedbaniem oraz zapewnia ciągłość i stałość opieki. Dziecko z rodziną zastępczą łączą więzi zarówno biologiczne jak i emocjonalne. Komfortowa sytuacja dziecka wynika z tego, iż zna ono opiekunów zastępczych. Funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej zazwyczaj powierza się dziadkom. Jest to dość wyjątkowe środowisko opiekuńcze – wychowawcze dla dziecka. Powodem tego jest dość duża różnica wieku pomiędzy opiekunami a dzieckiem.

Rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżeństwo lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, u których przebywa dziecko, nad którym pełnią pieczę zastępczą. Mogą to być osoby obce lub krewni niebędący wstępni lub rodzeństwem dziecka. Osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej niezawodowej w pełni świadomie podejmują decyzję o pełnieniu tej funkcji. Opiekunowie muszą spełniać szereg wymagań niezbędnych do wykonywania tej funkcji, m.in. muszą posiadać odpowiednie predyspozycje psychiczne oraz fizyczne, muszą przejść odpowiednie szkolenia oraz proces kwalifikacyjny. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej powinni posiadać świadectwo kwalifikacji

tj. zaświadczenie o ukończeniu szkolenia zorganizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub przez ośrodek adopcyjny. W rodzinie zastępczej niezawodowej w tym samym czasie może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci. Wyjątkiem jest tutaj sytuacja, kiedy istnieje konieczność umieszczenia w pieczy zastępczej rodzeństwa, wówczas po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej dopuszczane jest umieszczenie w tym samym czasie więcej dzieci.

Rodzina zastępcza zawodowa jest tworzona przez małżonków lub osobę samotną. Opiekunowie zastępczy, tworzący rodzinę zawodową są osobami obcymi dla dziecka, nie łączą ich więzi rodzinne. Podobnie jak w przypadku rodzin zastępczych niezawodowych, kandydaci do tworzenia rodziny zastępczej zawodowej, muszą przejść odpowiednie szkolenie dające im kwalifikacje do pełnienia danej funkcji. Elementem różniącym te formy wsparcia jest to, iż z rodziną zastępczą zawodową zawierana jest umowa cywilnoprawna, w związku z tym osoba prowadząca rodzinę zastępczą zawodową otrzymuje wynagrodzenie za pełnienie tej funkcji. Starosta może zawrzeć taką umowę z rodziną, która posiada, co najmniej 3 – letnie doświadczenie w sprawowaniu opieki zastępczej oraz otrzyma pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W rodzinie zastępczej zawodowej może przebywać w tym samym czasie, co najwyżej 3 dzieci. Jednakże w sytuacji, kiedy zaistnieje konieczność objęcia pieczą rodzeństwa, wówczas liczba dzieci może być zwiększona. Możliwość taka istnieje, dlatego że celem opieki zastępczej jest przede wszystkim umożliwienie dziecku powrotu do rodziny naturalnej. Dlatego też w miarę możliwości organizator rodzinnej pieczy zastępczej stara się podtrzymać więzi między rodzeństwem, dla których i tak sytuacją trudną było opuszczenie rodziców biologicznych.

Kolejnym rodzajem rodziny zastępczej jest rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcje pogotowia rodzinnego. Dzieci do pogotowia rodzinnego są przyjmowane:

- na podstawie postanowienia sądu;
- w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną;
- na wniosek rodziców, dziecka bądź innej osoby w przypadku stosowania przemocy w rodzinie.

W uzasadnionych przypadkach rodzina zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego może odmówić przyjęcia dziecka. Takim przypadkiem jest m.in. sytuacja, kiedy liczba dzieci w pogotowiu przekroczy 3 bądź Straż Graniczna lub Policja doprowadzą dziecko powyżej 10 roku życia. Pogotowie rodzinne jest formą opieki interwencyjnej. Dziecko umieszczone w pogotowiu rodzinnym powinno przebywać do momentu unormowania jego sytuacji, jednak

nie dłużej niż 4 miesiące. W uzasadnionych przypadkach, za zgodą organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, pobyt ten może zostać przedłużony do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o powrót do rodziny naturalnej, przysposobienie bądź umieszczenie w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej. Jednakże, w związku z małą ilością rodzin zastępczych i brakiem kandydatów do pełnienia tej funkcji w praktyce jest tak, iż dzieci w pogotowiu rodzinnym przebywają znacznie dłużej.

Specyficzną formą opieki zastępczej jest rodzina zastępcza specjalistyczna, stanowiąca opiekę nad dziećmi niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie oraz nad małoletnimi matkami. Rodzina specjalistyczna nie może jednocześnie opiekować się dziećmi niepełnosprawnymi oraz niedostosowanymi społecznie. Sprawując opiekę nad dzieckiem niedostosowanym społecznie rodzina zastępcza powinna posiadać szeroką wiedzę dotyczącą zjawisk patologicznych oraz znać tryb postępowania przed sądem rodzinnym i nieletnich oraz z kuratorem. Natomiast zajmując się dzieckiem z niepełnosprawnością bądź z innymi dysfunkcjami rozwojowymi rodzice zastępczy powinni przejść odpowiednie szkolenia z zakresu kompleksowej pomocy dziecku, a także znać zagadnienia z zakresu rehabilitacji. Powinni również orientować się w zakresie organizacji i instytucji udzielających pomocy dzieciom z dysfunkcjami.

Wszystkie rodziny zawodowe są zobowiązane do ciągłego podnoszenia swoich kwalifikacji, przede wszystkim poprzez udział w szkoleniach.

Rodzinny dom dziecka jest prowadzony na mocy umowy cywilnoprawnej o świadczenie usług. Ta forma opieki łączy ze sobą charakter rodzinny jak i instytucjonalny, jednakże jest wykonywana w charakterze rodzinnym. W rodzinnym domu dziecka w tym samym czasie może przebywać nie więcej niż 8 dzieci. Jednakże w przypadku konieczności umieszczenia rodzeństwa, za zgodą prowadzącego rodzinny dom dziecka oraz organizatora pieczy zastępczej dopuszczalne jest umieszczanie w tym samym czasie większej ilości dzieci. Rodzinne domy dziecka tworzą podopiecznym warunki jak najbardziej zbliżone do warunków rodzinnych. Dlatego też najczęściej mieszczą się w budynkach jednorodzinnych bądź większych mieszkaniach. Dają dzieciom odpowiednie warunki do nauki i rozwoju.

Znowelizowana ustawa o wpieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła rodzinę pomocową, jako formę pomocy rodzinom zastępczym zawodowym. Piecza nad dzieckiem, w przypadku czasowej niemożliwości jej sprawowania przez rodzinę zastępczą, może zostać powierzona rodzinie pomocowej.

Zazwyczaj jest to wtedy, gdy rodzina zastępcza przebywa na wypoczynku, bądź bierze udział w szkoleniach czy też przebywa w szpitalu. Również w przypadku nieprzewidzianych

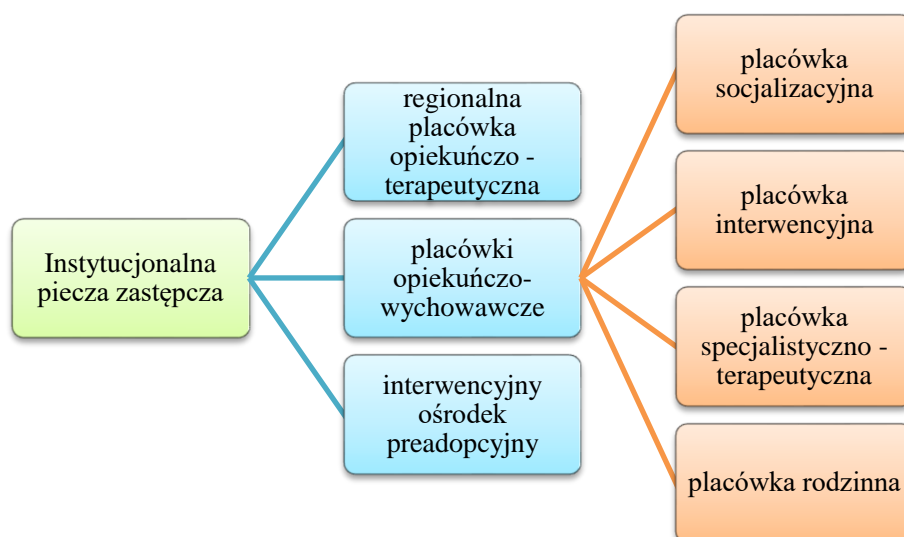
trudności czy też zdarzeń losowych w rodzinie zastępczej można skorzystać z pomocy rodziny pomocowej. Rodziną pomocową może być:

- rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka;
- małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Instytucjonalne formy pieczy zastępczej

Zasady funkcjonowania instytucjonalnej pieczy zastępczej szczegółowo zostały określone w Rozdziale 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej(Dz.U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.).

Poniższy schemat przedstawia instytucjonalne formy pieczy zastępczej obecnie funkcjonujące w polskim systemie prawnym.

W placówce opiekuńczo – wychowawczej są umieszczone dzieci powyżej 10 roku życia, które wymagają szczególnej opieki lub mają trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Przepisy prawa dopuszczają możliwość umieszczenia w placówce opiekuńczo – wychowawczej dzieci poniżej 10 roku życia w kilku przypadkach. Po pierwsze, gdy w danej placówce umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka. Drugim przypadkiem może być sytuacja, gdy w placówce przebywa rodzeństwo dziecka i organizator rodzinnej pieczy zastępczej nie chce rozdzielać rodzeństwa. Trzeci przypadek może dotyczyć wyjątkowych sytuacji, przede wszystkim, gdy za umieszczeniem dziecka w placówce przemawia jego stan zdrowia.

Placówka opiekuńczo – wychowawcza:

- zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe społeczne i religijne;
- realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

W placówce opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego w jednym czasie nie może przebywać więcej niż 14 dzieci. Jednakże ustawodawca wziął pod uwagę więzi rodzinne w przypadku, kiedy zaistnieje potrzeba umieszczenia rodzeństwa w placówce jest możliwość zwiększenia liczby miejsc. Możliwe jest to za zgodą dyrektora placówki oraz po uzyskaniu zezwolenia wojewody.

Pełniąc swoje zadania placówka opiekuńczo – wychowawcza współpracuje z sądem, powiatowym centrum pomocy rodzinie, rodziną, asystentem rodziny, organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Współpraca ta obejmuje zakres przygotowania dziecka do samodzielnego życia.

Placówki typu socjalizacyjnego są najpowszechniejszą formą placówek opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących w Polsce. Prowadzone są całodobowo, dzięki czemu dzieci umieszczone w tych placówkach mają zapewnioną całkowitą opiekę i wychowanie. Prowadzenie różnego rodzaju zajęć specjalistycznych prowadzi do wyrównywania osiągnięć rozwojowych. Ponadto pracownicy placówki podejmują współpracę z rodzinami naturalnymi w celu umożliwienia powrotu dziecka do rodziny.

W sytuacji, kiedy dziecku należy udzielić doraźnej, natychmiastowej pomocy istnieje możliwość umieszczenia w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu interwencyjnego. Do placówki tego typu dziecko zostaje umieszczone na podstawie orzeczenia sądu lub w przypadku doprowadzenia dziecka przez Policję lub Straż Graniczną. Umieszczenie dziecka w placówce typu interwencyjnego może nastąpić również na wniosek rodziców, dziecka bądź innych osób oraz w przypadku występowania zjawiska przemocy w rodzinie.

W placówce opiekuńczo – wychowawczej typu interwencyjnego dziecko nie powinno przebywać dłużej niż 3 miesiące, choć dopuszczone są sytuacje umożliwiające przedłużenie tego pobytu. Pobyt dziecka może być przedłużony do zakończenia trwania postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, adopcję bądź umieszczenie w pieczy zastępczej. W przypadku, gdy do placówki interwencyjnej trafi dziecko poniżej 10 roku życia musi niezwłocznie zostać umieszczone w jednej z form rodzinnej pieczy zastępczej.

Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu specjalistyczno – terapeutycznego pełni opiekę nad dzieckiem, które ma indywidualne potrzeby wynikające m.in. z orzeczenia o niepełnosprawności bądź orzeczenia, o co najmniej umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, wymogu stosowania specjalistycznej terapii oraz konieczności wyrównywania opóźnień zarówno rozwojowych jak i edukacyjnych. Placówka tego typu swoim wychowankom zapewnia zajęcia różnorodnego typu, w zależności od indywidualnych potrzeb wychowanka, m.in. socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rehabilitacyjne. Placówka również prowadzi zajęcia mające na celu rekompensatę braku wychowania w rodzinie i przygotowanie do życia w społeczeństwie.

W placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego mogą przebywać dzieci w różnym wieku. Ten typ placówki umożliwia licznemu rodzeństwu wspólne wychowywanie się oraz podtrzymywanie więzi rodzinnych. W swoim działaniu współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Dla każdego dziecka przebywającego w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego jest stworzony plan pomocy dziecku oraz prowadzi się kartę pobytu dziecka. Karta pobytu dziecka zawiera takie informacje jak: znaczące dla dziecka wydarzenia, postępy w edukacji, stan zdrowia oraz aktualną ocenę sytuacji dziecka.

Kolejną formą instytucjonalnej pieczy zastępczej jest regionalna placówka opiekuńczo – terapeutyczna. W placówce tego typu umieszcza się dzieci, które wymagają szczególnej opieki ze względu na stan zdrowia. Dzieci te wymagają specjalistycznej opieki a ich stan zdrowia nie pozwala na umieszczenie w jednej z form rodzinnej pieczy zastępczej bądź w placówkach opiekuńczo – wychowawczej. Do placówki opiekuńczo – terapeutycznej w jednym czasie nie można przyjąć więcej niż 30 dzieci. Jednakże w przypadku konieczności umieszczenia większej ilości dzieci potrzebujących specjalistycznej opieki, wojewoda, mając na względzie specyfikę i zadania danej placówki, może wydać zezwolenie na zwiększenie miejsc w placówce jednakże nie więcej niż 45.

Ostatnią formą instytucjonalnej pieczy zastępczej jest interwencyjny ośrodek preadopcyjny. W tym ośrodku znajdują się dzieci wymagające specjalistycznej opieki,

a w okresie oczekiwania na adopcję nie mogą przebywać w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku preadopcyjnym działającym na zasadzie interwencyjnej nie może w jednym czasie przebywać więcej niż 20 dzieci. Natomiast pobyt w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym nie powinien trwać dłużej niż do ukończenia przez dziecko 1 roku życia. Placówki tego typu zapewniają opiekę medyczną i rehabilitacyjną dzieciom w nich umieszczonym.

Kontrolę nad placówkami opiekuńczo – wychowawczymi, regionalnymi placówkami opiekuńczo – terapeutycznymi oraz interwencyjnymi ośrodkami preadopcyjnymi sprawuje wojewoda właściwy ze względu na lokalizację placówki. Zakres kontroli obejmuje przede wszystkim przestrzeganie standardów wychowania i opieki, działania placówki na rzecz utrzymania kontaktu dziecka z rodziną, zaspokajania potrzeb dziecka i respektowania jego praw oraz przestrzegania przepisów określających zasady działania placówki.

CHARAKTERYSTYKA PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE NOWODWORSKIM

Organizacja pieczy zastępczej

Na mocy Zarządzenia Nr 44/2011 Starosty Nowodworskiego z dnia 26 października 2011 roku na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Nowodworskim wyznaczono Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Gdańskim. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej utworzył zespół rodzinnej pieczy zastępczej, w którego skład wchodzi:

- specjalista pracy z rodziną;
- trzech koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
- psycholog;

Rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka mają możliwość skorzystania ze specjalistycznego wsparcia oferowanego przez Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej, gdzie można skorzystać z porad: psychologa, prawnika oraz pracownika socjalnego. Ponadto dodatkowe specjalistyczne wsparcie organizowane jest w ramach potrzeb np. socjoterapeuta, grupy wsparcia, warsztaty dla rodziców itp.

Stan rodzicielstwa zastępczego

System pieczy zastępczej na terenie powiatu nowodworskiego tworzony jest przez rodzinną pieczę zastępczą, czyli funkcjonujące rodziny zastępcze i rodzinny dom dziecka oraz instytucjonalną pieczę zastępczą, czyli funkcjonująca placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego.

Poniższa tabela przedstawia ilość wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu nowodworskiego w latach 2015-2017 (według stanu na 31 grudnia danego roku).

Wyszczególnienie	Rok		
	2015	2016	2017
Rodzinna piecza zastępcza	80	83	87
Instytucjonalna piecza zastępcza	14	14	14
Razem	94	97	101

Analizując dane z ostatnich trzech lat zauważyć można, iż ilość dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu nowodworskiego systematycznie wzrasta. Porównując rok 2017 do 2015, wzrost ten wyniósł 8,75%. Stan dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej utrzymuje się na stałym poziomie, co ma związek z tym, iż w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego, jedynej funkcjonującej na terenie powiatu nowodworskiego, jest 14 miejsc.

Poniższa tabela przedstawia przyczyny umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej (wg stanu na dzień 31 grudnia danego roku).

Przyczyna umieszczenia w pieczy zastępczej	Rok		
	2015	2016	2017
Sieroctwo	2	2	2
Pólsieroctwo	5	6	6
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	26	24	23
Niepełnosprawność, co najmniej jednego z rodziców	1	1	1
Przemoc w rodzinie	1	1	1
Długotrwała lub ciężka choroba, co najmniej jednego z rodziców	2	2	2
Alkohol	30	31	35
Pobyty za granicą, co najmniej jednego z rodziców	3	3	3
Nieodpowiednie warunki mieszkaniowe	3	3	2
Małoletnie matki	1	1	1
Ubóstwo	0	0	2
Inne	6	9	9
Razem	80	83	87

Z przedstawionych danych wynika, iż najczęstszą przyczyną umieszczania dzieci w systemie pieczy zastępczej jest bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz alkoholizm rodziców biologicznych.

Spośród rodzinnych form pieczy zastępczej na terenie powiatu nowodworskiego zdecydowany prym wiodą rodziny zastępcze spokrewnione, następnie rodziny zastępcze niezawodowe, po czym rodziny zastępcze zawodowe. Powiat Nowodworski posiada jeden rodzinny dom dziecka, jednakże znajduje się on na terenie innego powiatu. Od wielu lat na terenie powiatu nowodworskiego jest problem z pozyskaniem kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej specjalistycznej, w związku, z czym takowa nie funkcjonuje. Poniższa tabela przedstawia ilość rodzin zastępczych z podziałem na ich typ oraz ilość rodzinnych domów dziecka wraz z ilością dzieci w nich umieszczoną (wg stanu na dzień 31 grudnia danego roku).

Wyszczególnienie	Rok					
	2015		2016		2017	
	Rodziny zastępcze	Dzieci	Rodziny zastępcze	Dzieci	Rodziny zastępcze	Dzieci
Ogółem	43	79	48	83	48	87
Rodziny zastępcze zawodowe	4	11	5	12	4	16
w tym:						
- zwykle	3	8	4	11	3	12
- pogotowie rodzinne	1	3	1	1	1	4
- specjalistyczne	0	0	0	0	0	0
Rodzinny Dom Dziecka	1	8	1	8	1	8
Rodziny zastępcze niezawodowe	10	14	11	15	12	16
Rodziny zastępcze spokrewnione	28	46	31	48	31	47

Powyższa tabela ukazuje, iż na przestrzeni ostatnich dwóch lat liczba rodzin zastępczych utrzymywała się na takim samym poziomie, przy czym w stosunku do roku 2015 wzrosła o 5 rodzin. W przypadku ilości dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zauważyć można tendencję wzrostową. Na podstawie tego wnioskować można, iż stając przed problemem związanych z niewystarczającą liczbą rodzin zastępczych, szczególnie zawodowych i niezawodowych, istnieje konieczność umieszczania w rodzinach większej ilości dzieci niż przewidział ustawodawca.

System pieczy zastępczej zapewnia dzieciom opiekę w momencie niemożności jej sprawowania przez rodziców biologicznych. Skoordynowane działania mają na celu pracę z rodziną w kierunku przezwyciężenia trudności życiowych oraz umożliwienie dzieciom powrotu do środowiska naturalnego. Na przestrzeni trzech ostatnich lat dzięki wspólnym działaniom jednostek pomocowych 17 dzieci powróciło pod opiekę rodziców. Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci opuszczających rodzinne formy pieczy zastępczej w latach 2015-2017 z podziałem na przyczynę tego opuszczenia.

Przyczyna opuszczenia rodzinnej formy pieczy zastępczej	Rok		
	2015	2016	2017
Powrót do rodziny biologicznej	6	7	4
Adopcja	7	1	3
Umieszczenie w instytucjonalnej formie pieczy zastępczej	3	3	0
Usamodzielnienie	0	1	1
Umieszczenie w pieczy zastępczej poza powiatem	1	0	0
Zmiana miejsca zamieszkania rodziny zastępczej	3	1	0
Rozwiązanie porozumienia między powiatami	0	3	0
Umieszczenie w placówce działającej na podstawie ustawy o pomocy społecznej	0	1	0

Powiat Nowodworski zapewnia również instytucjonalną pieczę zastępczą. Na terenie powiatu funkcjonuje placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego, która zabezpiecza miejsca dla 14 wychowanków. Od 2018 roku placówka będzie również, w miarę swoich możliwości, zapewniała miejsca interwencyjne. Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej w Nowym Dworze Gdańskim (wg stanu na 31 grudnia danego roku) oraz liczbę wydanych skierowań.

	Rok					
	2015		2016		2017	
	Liczba dzieci	Liczba skierowań	Liczba dzieci	Liczba skierowań	Liczba dzieci	Liczba skierowań
Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego „Dom dla Dzieci” w Nowym Dworze Gdańskim	14	6	14	3	14	1

Na gminach spoczywa obowiązek partycypacji w wydatkach poniesionych na utrzymanie dziecka w pieczy zastępczej. Wydatek jest ponoszony przez gminę właściwą względem ostatniego miejsca zamieszkania dziecka. Wysokość wydatków wynosi: 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy, 30% w drugim roku, 50% w trzecim i każdym

następnym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Wysokość tego współfinansowania przedstawia poniższa tabela.

Gmina	Rodzinna piecza zastępcza			Instytucjonalna piecza zastępcza		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Nowy Dwór Gdański	92.431,97	106.910,35	141.732,88	226.974,49	225.668,09	236.798,06
Stegna	17.925,15	25.613,34	36.771,08	0	0	0
Sztutowo	14.591,24	30.003,24	37.423,12	0	0	0
Ostaszewo	562,06	3.540,26	11.362,10	31.025,80	3.728,60	0
Krynica Morska	0	0	0	0	0	0

Z powyższych danych wynika, iż największe koszty utrzymania dziecka w pieczy zastępczej w ostatnich trzech latach ponosiła Gmina Nowy Dwór Gdański.

Realizacja świadczeń i wynagrodzeń Powiatu Nowodworskiego na rzecz rodzinnych form pieczy zastępczej w latach 2015-2017

Wyszczególnienie	Rok		
	2015	2016	2017
Rodziny zastępcze spokrewnione			
Pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka	403.564	412.126	404.353
Jednorazowa pomoc na przyjęte dziecko	1.400	0	1.750
Świadczenie związane z wystąpieniem zdarzeń losowych	215	0	0
Dodatek z tytułu niepełnosprawności	8.717	6.319	2.600
Dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	690	1.815	500
Razem	414.586	420.260	409.203
Rodziny zastępcze niezawodowe			
Pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka	273.295	246.445	222.059
Jednorazowa pomoc na przyjęte dziecko	4.350	0	200
Świadczenie związane z wystąpieniem zdarzeń losowych	232	0	4.175
Dodatek z tytułu niepełnosprawności	6.000	7.667	7.200
Dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	0	1.230	2.500
Razem	283.877	255.342	236.134
Rodziny zastępcze zawodowe			
Pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka	173.212	157.443	152.644
Jednorazowa pomoc na przyjęte dziecko	6.550	5.950	11.200
Świadczenie związane z wystąpieniem zdarzeń losowych	500	6.694	2.200

Dodatek z tytułu niepełnosprawności	1.800	1.384	0
Dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	0	0	0
Utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	7.112	7.370	3.931
Przeprowadzenie niezbędnego remontu	0	7.400	0
Razem	189.174	186.241	169.975
Rodzinny dom dziecka			
Pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka	63.650	107.000	108.000
Jednorazowa pomoc na przyjęte dziecko	7.500	0	0
Świadczenie związane z wystąpieniem zdarzeń losowych	0	0	2.700
Dodatek z tytułu niepełnosprawności	2.066	0	0
Dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	0	0	1.000
Utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	8.111	9.388	10.627
Koszty związane z remontem lub zmianą lokalu	694	2.000	0
Niezbędne i nieprzewidziane koszty związane z opieką i wychowaniem dziecka i funkcjonowaniem RDD	0	400	1100
Razem	82.021	116.788	123.427
Wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych			
Pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej	81.253	96.544	106.948
Za pełnienie funkcji rodziny pomocowej	599	0	0
Pełnienie funkcji Pogotowia Rodzinnego	44.127	40.3480	41.888
Dodatek dla pogotowia zgodnie z art. 85 ust. 5 ustawy	2.089	2.089	4.160
Wynagrodzenie dla zleceniobiorców oraz osób zatrudnionych w rodzinie zastępczej zawodowej z tytułu umowy o świadczenie usług	3.747	0	11.824
Razem	129.726	138.981	164.820
Wynagrodzenie dla osób prowadzących rodzinny dom dziecka			
Pełnienie funkcji RDD	43.027	38.142	38.059
Za pełnienie funkcji rodziny pomocowej	1.849	0	0
Wynagrodzenie dla zleceniobiorców oraz osób zatrudnionych w RDD zawodowej z tytułu umowy o świadczenie usług	0	24.864	22.313
Razem	44.876	63.006	60.372

Świadczenia obligatoryjne są na bieżąco finansowane przez Powiat Nowodworski, natomiast świadczenia fakultatywne realizowane są w miarę możliwości finansowych. Powyższa tabela wskazuje, iż praktycznie we wszystkich formach rodzinnej pieczy zastępczej z roku na rok wzrastają wydatki. Tendencja wzrostowa związana jest z rosnącymi potrzebami

oraz coraz to nowymi formami pomocy realizowanymi przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Od 01.04.2016 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Gdańskim realizuje wypłatę dodatku wychowawczego finansowanego z budżetu państwa w ramach programu „Rodzina 500+”. Program finansowany jest ze środków pozabudżetowych. Poniższa tabela przedstawia wydatki pozabudżetowe na rodziny zastępcze w latach 2015-2017 r.

	2015	2016	2017
dodatek wychowawczy	0	345.507,10	463.181,15

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej udziela wsparcia pełnoletnim wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą. Zgodnie z art. 140 ust.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.) osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo- wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo- terapeutyczną przyznano w latach 2015 - 2017 pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie i zagospodarowanie. Poniżej tabela przedstawiająca powyższe dane.

Wyszczególnienie	Rok					
	2015		2016		2017	
	Ilość osób	Łączna kwota	Ilość osób	Łączna kwota	Ilość osób	Łączna kwota
Pomoc na kontynuowanie nauki	18	95.784,05	17	75.652,36	13	64.625,87
Pomoc na usamodzielnienie	1	5.166,00	1	5.166,00	5	27.264,00
Pomoc na zagospodarowanie	-	-	-	-	2	4.944,00
Łącznie	19	100.950,05	18	80.818,36	20	96.833,87

Zgodnie z art. 88 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r., poz. 1769) osoba pełnoletnia opuszczająca dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, została objęta w latach 2015-2017 pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze

środowiskiem przez m.in. pomoc pieniężną na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki i na zagospodarowanie- w formie rzeczowej. Poniżej tabela przedstawiająca powyższe dane.

Wyszczególnienie	Rok					
	2015		2016		2017	
	Ilość osób	Łączna kwota	Ilość osób	Łączna kwota	Ilość osób	Łączna kwota
Pomoc na kontynuowanie nauki	2	2.499,68	3	8.827,75	1	2.066,40
Pomoc na usamodzielnienie	-	-	-	-	-	-
Pomoc na zagospodarowanie	1	3.444,00	-	-	-	-
Łącznie	3	5.943,68	3	8.827,75	1	2.066,40

Słabe i mocne strony systemu pieczy zastępczej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • skonkretyzowane przepisy prawne • udzielanie świadczeń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinny dom dziecka oraz osób usamodzielnianych • współpraca asystenta rodziny z rodzinami biologicznymi • współpraca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz specjalisty pracy z rodziną z osobami sprawującymi pieczę zastępczą • współpraca z opiekunami wspierającymi proces usamodzielnienia • współpraca podmiotów działających w obszarze pomocy dziecku i rodzinie • wykwalifikowana kadra specjalistów zapewniająca dostęp do poradnictwa specjalistycznego • promowanie idei rodzicielstwa zastępczego • podejmowanie inicjatyw w celu integracji środowiska zastępczego • rozwój ofert pomocy kierowanych do dziecka i rodziny • podnoszenie kwalifikacji i kompetencji funkcjonujących rodzin zastępczych • organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych • zapewnianie wsparcia osobom usamodzielnianym • funkcjonowanie mieszkań chronionych dla 	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt mała liczba kandydatów na rodziny zastępcze • brak rodziny specjalistycznej • przedłużające się postępowanie sądowe • brak mieszkań socjalnych dla osób opuszczających pieczę zastępczą • brak ofert pracy adekwatnych do wykształcenia młodzieży • zwiększająca się niewydolność wychowawcza rodziców • brak nowych kierunków kształcenia i zajęć pozalekcyjnych zgodnych z potrzebą lokalnego rynku pracy • brak świadomości istoty procesu usamodzielnienia i woli uczestnictwa młodych ludzi w tym procesie • niedostateczne przygotowanie wychowanków pieczy zastępczej do samodzielnego życia • niedostateczna ilość żłobków

<p>osób usamodzielnianych</p> <ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej • funkcjonowanie placówki opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość uzyskania wsparcia finansowego ze źródeł zewnętrznych np. UE, MRPiPS • regulacje prawne wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej • realizacja programów rozwojowych na rzecz grup społecznych • współpraca i wymiana doświadczeń pomiędzy osobami i instytucjami działającymi w obszarze pomocy dziecku i rodzinie • możliwość zdobycia odpowiedniego wykształcenia • kampanie społeczne 	<ul style="list-style-type: none"> • brak motywacji rodziców biologicznych do zmiany swojej sytuacji życiowej • utrzymujący się wzrost liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej • roszczeniowa postawa rodziców biologicznych względem opiekunów zastępczych i organizatora rodzinnej pieczy zastępczej • rosnąca liczba dzieci i młodzieży ze specyficznymi problemami i potrzebami • brak adekwatnych form pomocy dla osób ze specjalnymi problemami i potrzebami • mała ilość osób chętnych do pełnienia funkcji opiekuna zastępczego • umieszczanie w pieczy zastępczej licznych rodzeństw • wzrastające miesięczne koszty utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej • mała ilość placówek specjalistycznych, w związku z czym koszty utrzymania dziecka w takiej placówce są bardzo wysokie • narażenie dzieci przebywających w pieczy zastępczej na wykluczenie społeczne • ryzyko wystąpienia zjawiska demoralizacji wśród dzieci i młodzieży • brak motywacji do nauki i podnoszenia swoich kwalifikacji wśród wychowanków pieczy zastępczej • wyuczona bezradność i nieporadność życiowa

CELE KIERUNKI I ZADANIA PROGRAMU

Celem strategicznym Programu rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Nowodworskiego na lata 2018-2020 jest **promowanie idei rodzicielstwa zastępczego oraz rozwój pieczy zastępczej w celu zapewnienia dzieciom opieki i wychowania w warunkach zbliżonych do rodziny naturalnej.**

W systemie pieczy zastępczej szczególnie istotne jest prowadzenie spójnych działań wszystkich podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny. Działania te mają na celu realizację ustalonych celów szczegółowych:

1. Promowanie i rozwój różnych form pieczy zastępczej.
2. Wsparcie i rozwój istniejących form pieczy zastępczej.
3. Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej.
4. Wspieranie osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą.
5. Integracja działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w sposób umożliwiający uregulowanie sytuacji życiowej dziecka, w szczególności pozostanie w pieczy lub powrót do rodziny naturalnej.

Kierunki działań i zadania programu

PROMOWANIE I ROZWÓJ RÓŻNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ			
<i>Kierunki działań</i>	<i>Zadania</i>	<i>Realizatorzy/ partnerzy</i>	<i>Wskaźniki</i>
Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej	Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez: a) prowadzenie kampanii społecznych na rzecz rodzicielstwa zastępczego; b) współpraca z instytucjami i organizacjami na rzecz rodzicielstwa zastępczego; c) organizowanie imprez okolicznościowych, pikników np. zabawa choinkowa dla dzieci, dzień rodzicielstwa zastępczego	PCPR Media Kościoły i związki wyznaniowe Gminy	Liczba kampanii i działań promocyjnych
	Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze i do prowadzenia rodzinnych domów dziecka		Liczba kandydatów na rodziny zastępcze i do prowadzenia rodzinnych domów dziecka
	Organizacja szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze oraz do prowadzenia rodzinnych domów dziecka		Liczba zorganizowanych szkoleń
	Stworzenie warunków do powstawania nowych rodzin zastępczych		Liczba nowych rodzin zastępczych
Rozwój pieczy zastępczej o charakterze interwencyjnym	Utworzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej o charakterze interwencyjnym lub miejsc interwencyjnych w funkcjonującej placówce	PCPR	Liczba miejsc interwencyjnych
WSPARCIE I ROZWÓJ ISTNIEJĄCYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ			
<i>Kierunki działań</i>	<i>Zadania</i>	<i>Realizatorzy/</i>	<i>Wskaźniki</i>

		<i>partnerzy</i>	
Podnoszenie jakości funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej	Udzielanie świadczeń finansowych fakultatywnych i obligatoryjnych	PCPR POIK Szkoły	Liczba udzielonych świadczeń i ich wysokość
	Wsparcie rodzin poprzez współpracę koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej		Liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora
	Organizowanie szkoleń podnoszących kompetencje i kwalifikacje rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka		Liczba zorganizowanych szkoleń i liczba osób biorących w nich udział
	Zapewnienie pomocy i wsparcia w ramach poradnictwa specjalistycznego, w szczególności psychologicznego, prawnego, pedagogicznego i terapeutycznego		Liczba osób korzystających ze wsparcia
	Zatrudnianie osób do pomocy przy opiece nad dziećmi oraz przy pracach gospodarskich (na wnioski rodziny)		Liczba osób zatrudnionych do pomocy
	Zapewnienie badań psychologicznych mających na celu określenie predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej		Ilość przeprowadzonych badań i wydanych opinii
	Pomoc rodzinom w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych		Ilość przeprowadzonych interwencji i ich efekt
	Zapewnienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej niezbędnych badań w kierunku przeprowadzenia diagnozy psychofizycznej rozwoju		Ilość sporządzonych diagnoz
	Promowanie wolontariatu		Liczba rodzin objętych wolontariatem
Podniesienie jakości usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie	Upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie pomocy dziecku i rodzinie w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej	PCPR OPS ZI Kuratorzy Placówki opiekunco – wychowawcze Pedagodzy szkolni	Liczba spotkań międzyinstytucjonalnych
	Organizowanie spotkań szkoleniowych i doradczych dla instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny i organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej		Liczba zorganizowanych spotkań i liczba osób w nich uczestniczących
	Tworzenie i realizacja programów na rzecz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej		Efekty pracy i wypracowane standardy
WSPARCIE WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ			
Specjalistyczne wsparcie	Konsultacje psychologiczne	PCPR POIK	Liczba osób korzystających
	Konsultacje prawne		

wychowanków pieczy zastępczej	Organizacja grup wsparcia	PPP Placówka opiekuńczo - wychowawcza	z proponowanych form wsparcia specjalistycznego
	Organizacja zajęć socjoterapeutycznych		
	Organizowanie imprez okolicznościowych mających na celu integrację wychowanków		
WSPIERANIE OSÓB USAMODZIELNIANYCH OPUSZCZAJĄCYCH PIECZĘ ZASTĘPCZĄ			
Poprawne funkcjonowanie społeczne wychowanków opuszczających pieczę zastępczą	Udzielanie świadczeń dla usamodzielnianych wychowanków	PCPR POIK OPS PUP	Liczba i kwota wyłaconych świadczeń
	Wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestnictwie w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki i uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych		Liczba osób kontynuujących naukę
	Zabezpieczenie warunków mieszkaniowych, w szczególności do ukończenia procesu usamodzielniania		Liczba osób korzystających z mieszkań chronionych
	Tworzenie i realizacja indywidualnych planów usamodzielniania		Liczba utworzonych planów oraz liczba ich modyfikacji
Wzrost kompetencji społecznych oraz aspiracji edukacyjnych i zawodowych osób usamodzielnianych	Organizacja zajęć informacyjno – edukacyjnych dla osób opuszczających pieczę zastępczą	PCPR POIK NGO PUP	Liczba zorganizowanych przedsięwzięć i ilość osób w nich uczestniczących
	Organizowanie grup wsparcia dla dzieci i młodzieży z rodzin zastępczych		
	Udział w piknikach zawodowych i targach pracy		
INTEGRACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W SPOSÓB UMOŻLIWIAJĄCY UREGULOWANIE SYTUACJI ŻYCIOWEJ DZIECKA, W SZCZEGÓLNOŚCI POZOSTANIE W PIECZY LUB POWRÓT DO RODZINY NATURALNEJ			
Współpraca instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny	Organizacja okresowych ocen sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	PCPR OPS Kuratorzy Pedagog szkolny Sąd Policja	Liczba zorganizowanych spotkań. Ilość dokonanych ocen
	Bieżąca współpraca organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z ośrodkami pomocy społecznej odpowiedzialnymi za pracę z rodziną biologiczną		Efekty współpracy
Dążenie do ustabilizowania sytuacji życiowej dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	Współpraca z asystentami rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy, pracownikami socjalnymi, kuratorami i innymi specjalistami	PCPR OPS	Liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej. Liczba dzieci zakwalifikowanych do przysposobienia. Liczba dzieci przysposobionych.
	Umożliwienie warunków do kontaktów dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi		

*PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Gdańskim, POIK – Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Nowym Dworze Gdańskim, OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej, ZI – Zespół Interdyscyplinarny, PUP – Powiatowy Urząd Pracy, PPP- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, NGO – organizacje pozarządowe

LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH

Jednym z obowiązków nałożonych na powiat jest konieczność planowania i limitowania rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących w powiecie. Mając na uwadze realne możliwości finansowe powiatu, analizując dane odnoszące się do funkcjonowania pieczy zastępczej oraz informacje z gmin na temat zagrożeń w środowiskach biologicznych, ustala się limity rodzin zastępczych zawodowych w latach 2018-2020 według poniższej tabeli:

Wyszczególnienie	Rok		
	2018	2019	2020
Rodzina zastępcza zawodowa	5	6	7
Rodzina zastępcza zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego	1	1	1
Rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna	0	0	0
Rodzinny dom dziecka	2	2	2
Razem	8	9	10

ADRESACI I REALIZATORZY PROGRAMU

Program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Nowodworskim na lata 2018-2020 kierowany jest do:

- dzieci przebywających w pieczy zastępczej i osób usamodzielnianych;
- rodzin zastępczych oraz pomocowych;
- rodzinnych domów dziecka;
- rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- dyrektorów i wychowawców placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Głównym realizatorem Programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Nowodworskim na lata 2018-2020 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Gdańskim, które zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, przy współpracy z:

- rodzinami zastępczymi i rodzinnymi domami dziecka;
- placówkami opiekuńczo – wychowawczymi;
- sądami rejonowymi;
- policji;

- ośrodkami pomocy społecznej, w szczególności z terenu powiatu nowodworskiego;
- placówkami oświatowymi, szkołami;
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną;
- Powiatowym Urzędem Pracy;
- ośrodkami adopcyjnymi;
- organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłami finansowania działań Programu rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Nowodworskiego na lata 2018-2020 będą środki finansowe pochodzące z:

- budżetu Powiatu Nowodworskiego;
- budżetu innych powiatów, zobowiązanych do zwrotu wydatków na koszty utrzymania dzieci w pieczy zastępczej na terenie powiatu nowodworskiego;
- budżetu samorządów gminnych, zobowiązanych do współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej;
- budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych i zleconych;
- z odpłatności rodziców biologicznych;
- środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja Programu rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Nowodworskiego na lata 2018-2020 będzie polegało na zbieraniu i weryfikacji danych dotyczących zrealizowanych zadań przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Gdańskim.

Ewaluacja będzie miała na celu stwierdzenie:

- Czy program stwarza możliwości postępu w zakresie rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej?
- Które metody pracy przyniosły pożądane rezultaty, a które należy zmienić?
- Czy rodzinne formy pieczy zastępczej przeważają nad instytucjonalnymi formami?

- Czy współpraca pomiędzy ośrodkami pomocy społecznej, szczególnie asystenta rodziny z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej stwarza możliwości powrotu dziecka do rodziny naturalnej, a gdy jest to niemożliwe do przysposobienia dziecka lub gdy ustabilizowania jego sytuacji życiowej w środowisku zastępczym?

Ewaluacja zostanie przeprowadzona na podstawie informacji od opiekunów i rodziców zastępczych, planów pomocy dziecku, okresowych ocen sytuacji dzieci, indywidualnych programów usamodzielnień, analizy decyzji administracyjnych dotyczących finansowania pieczy zastępczej.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Gdańskim raz w roku będzie przedkładał Radzie Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim sprawozdanie merytoryczne i finansowe z realizacji Programu rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Nowodworskiego na lata 2018-2020, będące integralną częścią Sprawozdania z realizacji „Strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Nowodworskiego na lata 2016-2026”.